

Hoogleraar **Patrick Verkooijen** is de baas van het Global Center on Adaptation. Deze internationale organisatie helpt landen in Afrika en Azië zich voor te bereiden op het warmer wordende klimaat. Tijdens de Climate Adaptation Summit in januari zal Ban Ki-moon, voormalig secretaris-generaal van de VN en eredoctor van de RUG, Groningen bezoeken.

Profeet in pak en stropdas

 JURGEN TIEKSTRA
 WWW.GCA.ORG
 WWW.KLIMAATADAPTATIEGRONINGEN.NL

Laat ik je een voorbeeld geven,' zegt Patrick Verkooijen, CEO van het Global Center on Adaptation (GCA) dat in Groningen en Rotterdam gehuisvest is, maar ook in het buitenland. 'We hebben vorig jaar een GCA-kantoor in Peking gelanceerd. Premier Rutte ging daar als gastheer van het GCA naar toe. Ik ging met Rutte mee, samen met Ban Ki-moon, op bezoek bij de Chinese premier Li Keqiang die ons nieuwe kantoor opende. Als je niet uit de wereld van de internationale organisaties komt, is het misschien moeilijk te appreciëren hoe belangrijk het is dat de Chinese premier je kantoor opent, maar dat is *massive*. En dat deed hij bij ons! We zijn zelfs nu door China gevraagd in hun nieuwe vijfjarige economische plan de inzet over klimaatadaptatie te schrijven. Als ik dat zeg klinkt dat wellicht als een *sales pitch*, maar dat is een belangrijke legitimatie voor een nieuwe internationale organisatie als die van ons.'

Speciaal klimaatgezant

Patrick Verkooijen groeide op in Emmen en Veendam, zat ooit in de voetbaljeugd van FC Groningen, maar verliet Nederland om te werken bij de Verenigde Naties en later de Wereldbank. In zijn tien jaar bij de Wereldbank ontpopte hij zich tot speciaal klimaatgezant, die de jaarlijkse klimaattoppen bezocht en met internationale ministers van Financiën om tafel zat om de urgentie van klimaatbeleid tussen hun oren te krijgen. Toen binnen de VN het idee begon te rijpen dat er een aan klimaatadaptatie gewijde internationale organisatie moest komen, kon Patrick Verkooijen de man worden die het benodigde pionierswerk ging uitvoeren. Dit in nauw conclaaf met de Zuid-Koreaans Ban Ki-moon, de voormalige secretaris-generaal van de VN, die voorzitter werd van het toezichtsorgaan van het GCA.

Politieke realiteit

'De hoop dat we klimaatverandering volledig zouden kunnen afwenden, bestond begin jaren negentig nog,' vertelt Verkooijen. 'Ik kan me nog goed herinneren dat Al Gore tijdens een klimaatop de befaamde woorden sprak: "Adaptatie is voor luie mensen". De preoccupatie was het reduceren van onze *carbon footprint*. Maar die gedachte is nu voorbij. De doelstelling van het Parijs-akkoord is een maximale temperatuurverhoging van bij voorkeur 1,5 graad. Zelfs al behálen we die, dan is de wetenschappelijke consensus en politieke realiteit dat er alsnog een enorme impact is te voorzien: meer regen, meer overstromingen, meer droogte,

Patrick Verkooijen (1969) is sinds de oprichting in 2018 CEO van het Global Center on Adaptation. Eerder werkte hij onder meer bij de Wereldbank, als klimaatgezant. Hij is hoogleraar Practice in Sustainable Development Diplomacy aan de Fletcher School of Law and Diplomacy in de VS, behaalde masters aan de Universiteit van Amsterdam en Harvard University en promoveerde in Wageningen. In 2020 werd hij leerstoelhouder Climate Adaptation Governance aan de faculteiten Campus Fryslân en Ruimtelijke Wetenschappen van de RUG.

meer intensieve stormen, met de enorme maatschappelijke gevolgen van dien. De *bottom line* is: klimaatadaptatie is noodzakelijk. Wat wel nieuw is, is de notie dat klimaatadaptatie feitelijk een kans is. Als je het framet als "kostenpost" is dat niet aantrekkelijk voor met name ministers van financiën. De afgelopen twee jaar hebben we geprobeerd dat discours te wijzigen: van "het is noodzakelijk" naar "het is in je economisch eigenbelang".

Winsten

Het Global Center on Adaptation, met inmiddels ook kantoren in Afrika, China en Zuid-Azië, heeft drie taken: landen en private partijen ondersteunen in de uitvoering van klimaatadaptatieprogramma's; een kennisbank zijn van oplossingen; én als een profeet in pak en stropdas het ware evangelie verkondigen dat nú geld investeren in klimaatadaptatie voor de toekomst grote financiële en maatschappelijke winsten oplevert. 'Laat ik een voorbeeld geven van het eerste,' zegt Verkooijen. 'Ghana heeft bij ons aangeklopt en gezegd: "Onze bestaande infrastructuur, waaronder wegen, vliegvelden, havens en ziekenhuizen, is niet bestendig tegen

overvloedige regenval, droogte of overstromingen." Wij zijn nu een analyse aan het doen en gaan vervolgens met partners om de tafel: oké, dit zijn de risico's, dit zijn de kosten om de infrastructuur nu klimaatbestendig te maken en dit zijn de kosten als je dat niet doet. Daarnaast zijn we gelijk in gesprek met de Afrikaanse ontwikkelingsbank. Infrastructuur is een onderdeel van hun investeringen, en wij leggen daar onze analyse op.'

Moreel onrechtvaardig

'Het moreel onrechtvaardige', zegt hij, 'is dat de grootste impact van de klimaatverandering te zien zal zijn in het mondiale Zuiden, met name in Afrika en Zuid-Azië, waaronder Bangladesh en India. De economische sectoren in die regio's zijn het meest van klimaat afhankelijk. Neem Afrika: een groot deel van de opbrengsten komt uit de landbouw. Daardoor wordt dat continent disproportioneel geraakt. Bovendien is de adaptieve capaciteit in Afrika veel beperkter dan in het Noorden, als het gaat om budget, kennis, ervaring en technologie. Daar komt als derde bij dat de Afrikanen het minst aan de klimaatverandering hebben bijgedragen. Er is dus een moreel imperatief om met name te investeren in Afrika en Zuid-Azië, en daarom zit ons programmaveld vooral in die regio's van de wereld.'

Miljoenen kleine boeren

Verkooijen: 'Laten we eens naar Ethiopië kijken om het concreet te maken. De economie daar stoelt grotendeels op kleine boeren met kleine perceeltjes. Zij hebben last van droogte en van insectenplagen. De impact van het klimaat wordt voor hen de aankomende jaren nog veel ernstiger. Hoe kun je die boeren ondersteunen? Dan heb ik het niet over tienduizend of honderdduizend, maar over miljoenen kleine boeren. Eén concrete interventie is simpel: de telefoon. Het mobiele netwerk in Afrika is geavanceerd. Via die telefoon kan digitale ondersteuning worden gegeven, met boodschappen als: je moet nu gaan zaaien, je moet nu oogsten. Wij gaan niet boer voor boer een telefoonserver aanbieden, maar kijken hoe dat op nationaal niveau geregeld kan worden en wat private partijen kunnen doen. Als jij op diezelfde telefoon ook een relatie hebt met de bank, kun je bijvoorbeeld gemakkelijk een verzekering afsluiten en realiseer je een veerkracht in dat landbouwsysteem. Want voor het eerst in een generatie neemt de wereldwijde armoede in absolute getallen weer toe. In mijn tijd bij de Wereldbank was het alleen maar afname. Maar door de

coronapandemie, en de klimaatverandering, groeit wereldwijd de extreme armoede weer.'

Goed nieuws

Het klimaatakkoord van Parijs in 2015 was 'een landmark', zegt Verkooijen, die er zelf bij was in Frankrijk. De internationale gemeenschap verbond zich aan een klimaatopwarming van maximaal twee graden en bij voorkeur minder dan 1,5 graad. Cruciaal was wel dat elke vijf jaar de plannen worden aangescherpt om dat doel te kunnen behalen. Door de pandemie is de klimaatop in Glasgow opgeschoven naar eind 2021. Dán moet geleverd worden.

'Door de coronapandemie, en de klimaatverandering, groeit wereldwijd de extreme armoede weer'

Maar de afgelopen tijd was er al goed nieuws, zegt Verkooijen. 'De nieuwe premier in Japan, Yoshihide Suga, heeft afgekondigd dat zijn land met veel verdergaande klimaatdoelstellingen komt dan ooit eerder. China kondigde aan klimaatneutraal te willen zijn in 2060. Zuid-Korea, dat drijft op de kolenindustrie, heeft de klimaatneutraliteit ook omarmt. Dat is revolutionair. In vijf jaar tijd zie je grote economieën die kant op bewegen. De vraag is: is dit voldoende en op tijd? Ik bedoel: 2060 is niet morgen of overmorgen.'

Climate Adaptation Summit

Eind januari organiseert het GCA een Climate Adaptation Summit in Nederland. Onder meer is er op 22 januari een wetenschappelijke conferentie in Groningen, tijdens de Klimaatadaptatieweek Groningen, waarbij Ban Ki-moon aanwezig zal zijn. Enkele dagen later levert ook bondskanselier Angela Merkel een bijdrage aan de top. Bovendien wordt er een jongerenfonds gelanceerd, waarop vanuit alle hoeken van de wereld aanspraak kan worden gedaan. Verkooijen: 'Stel, ik ben een jongere uit Accra en ik wil iets doen in de landbouwsector, dan kan ik me bij dat fonds aanmelden, krijg ik een subsidie en word ik begeleid door het GCA. Daarnaast ontwikkelt de RUG een masterprogramma. Dat is niet alleen voor masterstudenten uit Nederland relevant, maar juist ook voor jongeren uit het globale Zuiden. Er zit namelijk een gratis online deel bij. Want er is voor ons één doelgroep extreem belangrijk, en dat zijn de jongeren. Alleen samen kunnen we het klimaatvraagstuk oppakken.'

WIJMENGA'S WERELD

OPGETEKEND DOOR MARJAN BROUWERS

Positief het nieuwe jaar tegemoet

Als de dagen korter worden, kijken we graag weemoedig terug op het afgelopen jaar. Ik spreek vast niet alleen voor mezelf als ik zeg dat ik 2020 het liefst zo snel mogelijk achter me wil laten. Allemaal hebben we genoeg van de beperkingen die de pandemie met zich meebrengt. Maar 2020 was ook het jaar van de wetenschap en haar bijdrage aan de strijd tegen corona. Reden om het jaar toch positief af te sluiten is dat het erop lijkt dat we al heel snel kunnen beginnen met het vaccineren. Een mooi vooruitzicht voor 2021.

Als ik terugkijk op 2020, zie ik zeker ook mooie aspecten: Tijdens de eerste golf de terechte waardering voor de zorg, bijvoorbeeld. Verder de verschillende mogelijkheden om digitaal met elkaar verbonden te zijn. En de manier waarop het hele onderwijs – van primair tot en met wetenschappelijk – zich heeft aangepast aan de beperkingen. En nee, het ging niet meteen van een leien dakje, maar al die onderwijscollega's hebben laten zien dat ze creatieve manieren kunnen bedenken om leerlingen en studenten verder te helpen.

Zelf heb ik ook een ander jaar achter de rug dan ik voor ogen had. Ik heb bijvoorbeeld veel minder tijd doorgebracht in vliegtuigen naar en van internationale congressen. In plaats daarvan heb ik een aantal online evenementen bijgewoond. Dat is een stuk duurzamer dan dat ik voor een paar uurtjes naar Japan reis. Bovendien kunnen wetenschappers met een smalle beurs deze online congressen ook bezoeken. Zo kunnen we allemaal lessen trekken uit onze eigen ervaringen in 2020.

Ik denk ook even terug aan de fijne momenten van 2020. Aan de mooie start die we hebben gemaakt met het instellen van vijftien nieuwe Aletta Jacobs Leerstoelen voor vrouwelijke wetenschappers. Aan de Spinozapremie en Stevinpremie voor onze hoogleraren Pauline Kleingeld en Linda Steg. Aan al die Veni-, Vidi- en Vici-beurzen die door NWO aan Groningse onderzoekers zijn toegekend. En natuurlijk aan de bekendmaking van de eerste Ben Feringa Impact Awards die in 2021 worden uitgereikt aan prachtige projecten als de 'Ocean Grazer' en 'Ivy One'. Ondanks corona is het academische leven doorgegaan en hebben we ons niet laten tegenhouden door de pandemie.

2020 was voor mij ook het jaar dat ik opeens tijd had voor mooie boeken. Tijdens de lockdown in het voorjaar gunde ik mezelf de tijd om uitgebreid te koken en lange wandelingen te maken. Ik krijg zeker geen heimwee naar 2020, maar ik hoop wel dat we de positieve lessen van 2020 koesteren. Ik wens alle alumni, studenten en medewerkers toe dat we het nieuwe jaar hoopvol en sterker ingaan.

Cisca Wijmenga, rector magnificus